

ABŞ-nyň ilkinji garaýagyz zenan prezidenti Kamala Harris bolup bilermi?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

ABŞ-nyň ilkinji garaýagyz zenan prezidenti Kamala Harris bolup bilermi? ABŞ-nyň ILKINJI GARAÝAGYZ ZENAN PREZIDENTI KAMALA HARRIS BOLUP BILERMI?

Endryu Bankomb Jo Baýdeniň gözleýän iň esasy aýratynlygynyň iň ýokary wezipä taýýardygyny ýazýar.

Jo Baýden iş başyna gelen gününden bäri ynanyp bolýjak birini gözleýär (AP)

Demokratlaryň birinji diskussiýasynda bolup geçen we hemmeleriň ýadyna düşüp duran pursat bar.

Geçen ýylyň iýun aýynda Miami bolup geçen çäräniň altmysynjy minudynda Kamala Harris «jyns hususynda» birnäçe düşündirişler

bermekçidigini aýdypdy. Soňra birnäçe toksiki syýasy garaýyşlara eýe respublikanlar bilen enceme ýyllap Senatda dowam etdirip gelen gatnaşyklaryny aklamaga synanyşandygy üçin güýçli nägilelikleriň döremegine sebäp bolan Jo Baýdeniň garşysyna dikilipdi. Respublikan senatorlaryň käbirleri jyns diskriminasiýasyny goldamakdanam gaýra durmandy.

Harris şeýle-de Baýdeniň federal hökümet tarapyndan ýetmişinji ýyllaryň başynda durmuşa geçirilen we «awtobusly daşama» ady bilenem ýatlanýan mejburi okuw integrasiýasyna gönükdiren garşylygyna-da nägilelik bildiripdi:

– Kaliforniýada döwlet mekdeplerine integrasiýalaşdyrylmaly ikinji klasdan meksebe her gün awtobus bilen äkidilýän kiçijik gyzjagaz bardy. Şol gyzjagaz mendim.

Bu polat ýalpyldysy birnäçe zady amala aşyrdy. Kaliforniýa senatoryny ilki başda partiýanyň öňdebaryjy kandidatlarynyň arasyna saldy we ikinji diskussiýada Baýdeniň Harrise «Gyzym, maňa kän hüjüm ediberme» diýip, iki elini galdyrmagyna sebäp boldy.

Şeýle-de partiýanyň Harrisi prezident ýa-da prezidentiň orunbasarlygyna kandidat hökmünde saýlan ýagdaýynda taryhy boýun alma tarap ädim ädiljeginiň ykrar edilmegine ünsi çekdi. Harris «Bu meselede Demokratlaryň arasynda intellektual çekişme bolmaz» diýipdi.

Floridadaky şol gijäniň üstünden bary-ýogy on üç, Harrisiň «ömrümiň iň agyr kararlarynyň biridi» diýen prezidentlik kandidatlygyndan çekilmeginiň üstündenem dokuz aý geçdi.

Şeýle-de uly partiýanyň aýtymyndaky akýagyz däl ilkinji zenan bolmak üçin ädim ädilen ýurdunda eýýäm başgaca atmosfera duýulýar. Baş milliondan gowrak amerikana ýolugyp, 160 müň adamyň ölümüne sebäp bolan koronawirus pandemiýasy ýurdy gurşap alan strukturalaýyn jynsparazlyga we diskriminasiýa ýene bir gezek ünsi çekdi.

Şol ikiarada Minneapolisinde ýaragsyz garaýagyz raýatyň polisiýa tarapyndan öldürilmegi bilen başlan jynsparazlyga garşy adalat demonstrasiýalary üýtgeşmä gönügen açlyga, üýtgeşmeler üçin göreşme arzuwyna we munuň amala aşjagyna bolan ynanja yşarat edýär.

Sişenbe günü beren beýanatynda «Ömrüni biziň üçin göreşe sarp eden Jo Baýden amerikan halkyny birleşdirip biler» diýip, Baýdeniň teklibini kabul eden Harris iň ses tony Floridada diskussiýa guran gijesinden biraz tapawutlydy:

– *Ol Prezident hökmünde ideallarymyza kybap Amerikany gurar.* Prezidentlik ýa-da orunbasarlyk üçin bäsleşýän kandidatlar agzalanda, Harris ýaly adam kän däl.

Şirli Çişholm

Saýlaw kampaniýasyny Baltomordan ýöredýän Harris 2019-njy ýylyň başlarynda kandidatlygyny yglan edende, muny eden ilki garaýagyz kandidat däl. Taryhda bu synanyşyk Wekiller palatasynyň demokrat agzasy Şirli Çişholma degişli. Şol bir wagtyň özünde garaýagyzlaryň arasyndan Kongrese giren ilkinji zenan bolan Çişholm 1972-nji ýylda Ak Tam üçinem bäsleşipdi. Harris akýagyz dældigine garamazdan prezidentiň orunbasarlygyna kandidat görkezilen ilkinji zenan däl. Ýaşul partiýadan prezidentlige kandidaturasyny goýan Ralf Neýderiň 1996-njy we 2000-nji ýyllarda bäsleşeni amerikan indeýi Waýnona Ladýukdy.

Waynona Ladýuk

Ýaşyllaryň bu ýylky orunbasarlyga kandidaty Milweýkden 46 ýaşly afro-amerikan aktiwisti Angela Walker. (Birden-bire Amerikanyň prezidentiň orunbasarlygyna kandidaturasyny goýan iki garaýagyz aýal boldy duruberdi).

Angela Walker

• **Bu sms-i Instagramda gör**

@joebiden picks @kamalaharris for VP at his home in Delaware today over zoom. ☐ ☐ ☐ #bidenharris2020 #ridinwithbiden

#kamalaharris #joe Biden #zoomconference #sonymagic

Adam Şulsyň (@schultzinit) paýlaşan sms-i (11.08.2020 ý, 1:49 ös PDT)

Aýna potoloklaryň döwürmegi, azyndan sarsmagy barada aýdylanda, dört ýyl öň Hillari Klinton prezidentlik üçin agyr we tutanýerli göreş alyp barypdy. Jemi ses sanynda Donald Trampdan ozan Klinton «Oval Ofis»-i 80 müňden azajyk ses azlygy bilen Saýlawçylar edarasynda ýeňilipdi. (Klinton we Harris 1984-nji ýylda Uolter Mondeýl bilen bile bäsleşen Jeraldin Ferraronyň we Jon Makkeýniň 2008-nji ýyldaky orunbasarlyga kandidat Sara Peýlin bilen bile uly partiýalaryň biri tarapyndan prezident ýa-da orunbasarlyga kandidat görkezilen dört aýalyň biri).

Sara Peýlin

Elli baş ýaşly Harris başga görnüşde taryha girýär: Uly partiýanyň akýagyz däl ilkinji aýal kandidaty bolmasa-da, häzirki pikir soralsyklaryň netijesine görä, Harris we Baýden ýeňse gerek. Bulam Ladýugyň ýa-da Çişolmyň hiç mahaläm ýetip bilmedik zady.

Başga bir zady-da ýadyňyzda saklaň. Pandemiýa we

demonstrasiýalar Amerikany üýtgedenem bolsa, üýtgemän galan bir zat bar: olam – Jo Baýdeniň ötüşen ýaşy we fiziki taýdan gowşaklygy.

Hillari Klinton

Demokratlar Donald Trampyň soňuny görmek üçin beýle umytsyz we muny ýola goýmak üçin Baýdeniň iň gowy çykalgadygy bilen ylalaşmadyk bolsa, beýlekin dereje köp adamyň düşünje zynjyryny ýyglyk bilen sypdyrandygy görülen 77 ýaşly adamy saýlamagy o diýenem mümkin bolmazdy. Noýabrda Baýdene ses berjekleriň köpüsi sesini megerem onuň bir möhletlik işlejegini göz önüne tutup berse gerek. Onuň saýlaw kampaniýasy wagtynda prezidentlikde ikinji möhlete kandidaturasyny goýmakdan ýüz öwürýändigi görüldi. Baýdeniň özünüň kesgitli nygtaýşy ýaly, saýlaw bäsleşigindäki şärikdeşini saýlanda iň esasy faktor özünüň ýerini eýeläp biljek birini kesgitlemekdi. Gerek bolsa işe başlan ilkinji gününden başlap.

Baýden bir ýyl ön «Iň esasy zat haýsydyr bir ähtimallyga garşy

saýlanan gününden soň ABŞ-nyň prezidentligine taýýar biriniň gerekligidir» diýipdi.

Bu bizi haýsy netijä alyp barar? Baýdeniň arkasynda durjagyna we Trampy ýeňmeginde kömekçi boljagyna ynanyan zenanyna. Bu näbelli we aladaly döwürde köp wagt geçmänkä öňe çykyp prezidentligi kabul edip almagyny talap edip boljak saýlaw partnyory biziň dykgatymyza ýetirildi.

Prezident Kamala Harris? Eger bu şeýle bolaýsa, onda aýratyn taryhy ähmiýetli waka bolar.

Endrýu BANKOMB / @AndrewBuncombe

Anna, 14.08.2020 ý. Publisistika